

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

2026

SPALIS

TURINYS

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS 5
ANK 567 straipsnio 3 dalies taikymas 5
Dėl administracinį nusižengimą tiriančio institucijos pareigūno įrodinėjimo pareigos 5
ANK 569 straipsnio 1 ir 5 dalių taikymas 5
Dėl įrodymų sampratos ir įrodymų vertinimo 5
ANK 662 straipsnio 5 dalies 4 punkto taikymas 7
Dėl asmens, neturinčio teisės paduoti prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą 7
II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS 8
1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas 8
BK 64 straipsnio taikymas 8
Dėl bausmių bendrinimo 8
BK 66 straipsnio taikymas 9
Dėl intensyvios priežiūros įskaitymo į bausmės laiką 9
BK 182 straipsnio 1 dalies, 300 straipsnio 1 dalies, 228 straipsnio 2 dalies taikymas 9
Dėl savivaldybės tarybos narės teiktų dvidešimt devynių suklastotų degalų išlaidų ataskaitų 9
BK 228 straipsnio 1 dalies taikymas 10
Dėl didelės neturtinės žalos 10
BK 281 straipsnio 1 dalies taikymas 11
Dėl priežastinio ryšio 11
2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis 12
BPK 145 ir 160[1] straipsnių nuostatų laikymasis 12
Dėl kratos atlikimo teisėtumo 12
III. CIVILINĖS BYLOS 15
Asmenys 15
Dėl akcininko teisės gauti informaciją ir šios teisės ribojimo 15
Sutarčių teisė 16
Dėl prekių ženklų bendraturčių teisių įgyvendinimo 16
Dėl užsakovo teisės sulaikyti mokėjimus 17
Dėl pirkėjo teisių gynybos būdo ir pagrindo mažinti atlygintinos žalos dydį 18
Transporto teisė 19
Dėl priverstinio transporto priemonės nuvežimo ir saugojimo išlaidų 19
Viešieji pirkimai 20

Dėl bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme, dalyvaujančio byloje asmens galimybės remtis viešais duomenimis ir sutarties aiškinimo taisyklių 20

Dėl kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų lygiavertiškumo 22

Civilinio proceso teisė 23

Dėl bylos nutraukimo pagrindų ir galimybės kreditoriui pareikšti reikalavimą atskiroje nei santuokos nutraukimo byloje 23

Dėl žyminio mokesčio sumokėjimo, atleidimo nuo jo mokėjimo ir išieškojimo į valstybės biudžetą 24

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS

ANK 567 straipsnio 3 dalies taikymas

Dėl administracinį nusižengimą tiriančio institucijos pareigūno įrodinėjimo pareigos

Apžvelgiamoje atnaujintoje administracinio nusižengimo byloje institucija prašė panaikinti teismų sprendimus grąžinti bylą institucijai, kad ši iš naujo atliktų administracinio nusižengimo tyrimą, ir palikti galioti institucijos nutarimą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas priminė, kad asmenį, padariusį administracinį nusižengimą, privalo nustatyti ir to asmens kaltę padarius šį nusižengimą privalo įrodyti administracinį nusižengimą tiriantis institucijos pareigūnas. Tuo atveju, kai teismas konstatuoja, kad administracinis nusižengimas padarytas, tačiau jį padaręs asmuo nenustatytas (ar byloje yra duomenų apie nusižengimą galimai padariusį kitą asmenį), negali būti vadovaujamasi ANK 565^1 straipsnio 1 punktu ir administracinio nusižengimo teisena negali būti nutraukta, nes padaryta veika turi administracinio nusižengimo požymių. Aptariamu atveju administracinis nusižengimas buvo padarytas, tačiau tiek administracinio nusižengimo protokolas, tiek nutarimas buvo surašyti ne administracinį nusižengimą padariusiam asmeniui. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad byla nagrinėjama tik dėl tų asmenų, kuriems yra administracinio nusižengimo protokolu inkriminuojamas administracinio nusižengimo padarymas, suformuluojamas kaltinimas, dėl to teismas gali spręsti tik dėl jų kaltės ir dalyvavimo darant administracinius nusižengimus. Dėl kitų asmenų kaltės sprendimas negali būti priimamas ir teismas privalo grąžinti bylą institucijai papildomam tyrimui atlikti. Todėl apylinkės teismo sprendimas panaikinti institucijos nutarimą, kuriuo ne administracinį nusižengimą padaręs asmuo pripažintas kaltu, ir bylą grąžinti institucijai, kad ši iš naujo atliktų administracinio nusižengimo tyrimą, yra pagrįstas.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas institucijos prašymą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 1 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-37-697/2026

ANK 569 straipsnio 1 ir 5 dalių taikymas

Dėl įrodymų sampratos ir įrodymų vertinimo

Šioje administracinio nusižengimo byloje institucijos nutarimu pažeidėja buvo nubausta pagal ANK 488 straipsnio 1 dalį už tai, kad ji vakaro metu gyvenamosiose patalpose garsiai leido muziką ir tokiais veiksmais sutrikdė asmenų ramybę ir poilsį. Apylinkės teismas, apklausęs septynis liudytojus ir atsižvelgdamas į trylikos namo gyventojų pasirašytą pareiškimą, kuriame nurodytos tokios pat įvykio aplinkybės, institucijos nutarimą paliko nepakeistą. Apygardos teismas nusprendė, kad byloje nėra objektyvių duomenų, patvirtinančių, jog pažeidėja kėlė triukšmą, kuris atitinka ANK 488 straipsnio 1 dalyje nustatyto administracinio nusižengimo

požymius, dėl to institucijos nutarimą ir apylinkės teismo nutartį panaikino ir administracinio nusižengimo teiseną nutraukė. Prašymu atnaujinti administracinio nusižengimo bylą institucija prašė panaikinti apygardos teismo nutarimą ir palikti galioti apylinkės teismo nutartį.

Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, kad įrodymai administracinio nusižengimo byloje yra bet kurie įstatymų nustatyta tvarka surinkti faktiniai duomenys, kuriais remdamiesi administracinio nusižengimo tyrimą atliekantys pareigūnai nustato administracinio nusižengimo padarymo faktą ir aplinkybes, administracinėn atsakomybėn traukiamo asmens kaltę, atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes ir kitas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai teisingai išnagrinėti. Šie duomenys nustatomi tokiomis priemonėmis: administracinio nusižengimo protokolu, pareigūnų tarnybiniais pranešimais, pranešimais, aktais ar kitais dokumentais, kuriais asmenys, kurie nėra pareigūnai, užfiksavo administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos padarymą, nuotraukomis, garso ar vaizdo įrašais, liudytojų, nukentėjusiojo ir administracinėn atsakomybėn traukiamo asmens parodymais ir paaiškinimais, ekspertizės aktu, specialisto išvada, daiktiniais įrodymais, daiktų ir dokumentų paėmimo protokolu ir kitokiais dokumentais (ANK 569 straipsnio 1 dalis). Taigi administracinis nusižengimas gali būti įrodytas tiek pranešimais, kuriais asmenys, kurie nėra pareigūnai, užfiksavo administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos padarymą, tiek liudytojų parodymais ir paaiškinimais. Teismas įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiu ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymu (ANK 569 straipsnio 5 dalis). Nusprendęs nesivadovauti byloje esančiais įrodymais, teismas turi pateikti tokio sprendimo argumentus.

Teisėjų kolegija konstatavo, kad apžvelgiamoje byloje apygardos teismas neargumentuotai, tik formaliais teiginiais, nepripažindamas liudytojų parodymų įrodymais, iškreipdamas vertinamų liudytojų parodymų turinį – akivaizdžiai pažeidimą įrodančius liudytojų parodymus įvertindamas kaip neįrodančius pažeidimo, padarė klaidų dėl įrodymų turinio, o bylos aplinkybes išnagrinėjo neišsamiai. Apylinkės teismas pagrįstai liudytojų parodymus pripažino įrodymais ir teisingai juos įvertino. Dėl apygardos teismo argumento, kad administracinei atsakomybei kilti nepakanka vien tik išimtinai liudytojų, kurie yra pažeidėjos kaimynai, subjektyvaus vertinimo, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad tai, jog liudytojai yra pažeidėjos kaimynai, nereiškia, kad jų parodymai nėra teisingi ir patikimi. Apylinkės teismas apklausė septynis liudytojus ir visų jų parodymai sutapo, o tai buvo pagrindas pripažinti juos įrodymais ir jais vadovautis priimant sprendimą. Apygardos teismas argumentų, paneigiančių apylinkės teismo išvadas, nepateikė. Suabejojęs apylinkės teisme apklaustų liudytojų nurodytomis aplinkybėmis, vadovaudamasis ANK 651 straipsnio 3 dalimi, apygardos teismas turėjo pripažinti, kad žodinis bylos nagrinėjimas būtinas, apeliacinį skundą nagrinėti žodinio proceso tvarka ir pats įsitikinti liudytojų parodymų turiniu. Nepasisakydamas dėl trylikos namo gyventojų pasirašyto pareiškimo, kuriame nurodytos tokios pat įvykio aplinkybės, reikšmės, apygardos teismas neįvertino visų byloje esančių įrodymų, dėl to padarė byloje esančių įrodymų neatitinkančias ir nepagrįstas išvadas. Kartu teisėjų kolegija pažymėjo, kad ANK neįtvirtina, jog ANK 488 straipsnio 1 dalyje nustatytas nusižengimas turi būti įrodinėjamas garso ar vaizdo įrašais, tuo labiau pareigos liudytojams patiems rinkti įrodymus.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas apygardos teismo nutarimą panaikino ir paliko galioti apylinkės teismo nutartį.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 12 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. e2AT-40-654/2026

ANK 662 straipsnio 5 dalies 4 punkto taikymas

Dėl asmens, neturinčio teisės paduoti prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą

Apžvelgiamoje administracinio nusižengimo byloje institucija nutarė ANK 565[1] straipsnio 1 punkto pagrindu nepradėti administracinio nusižengimo teisenos pagal pareiškėjo įgalioto atstovo pareiškimą. Teismai paliko institucijos nutarimą nepakeistą. Pareiškėjo įgaliotas atstovas pateikė prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą.

Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjo įgaliotas atstovas pranešė apie administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos padarymą, nurodęs, kad jo atstovaujamajam padaryta žala, tačiau byloje pareiškėjas neturėjo nė vieno ANK 575 straipsnio 1 dalyje, taigi ir ANK 659 straipsnio 1 dalies 2 punkte, nurodyto procesinio statuso. Dėl to tiek jis, tiek jo įgaliotas atstovas neturėjo teisės paduoti prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą. Kartu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad ANK apibrėžia baigtinį sąrašą asmenų, kuriems įstatymas suteikia teisę paduoti prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą. Asmens, kuris pranešė apie administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos padarymą, teisė skųsti priimtus procesinius sprendimus yra ribota – administracinio nusižengimo byloje, užbaigtoje įsiteisėjusiu nutarimu ar nutartimi, jis neturi teisės paduoti prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą. Pagal ANK 621 ir 644 straipsnius, administracinių nusižengimų bylose asmeniui, kuris pranešė apie administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos padarymą, jeigu jis yra nurodęs, kad šia veika jam padaryta fizinė, turtinė ar neturtinė žala, yra suteikta teisė apskųsti tik ANK 565[1] straipsnio 1 punkte nustatytu pagrindu priimtą šio kodekso 608 straipsnio 6 dalyje nurodytą institucijos nutarimą bei apylinkių teismų nutarimus ir nutartis, priimtus išnagrinėjus administracinių nusižengimų bylas pirmosios instancijos teisme. Prašymą atnaujinti administracinio nusižengimo bylą pateikus asmeniui, neturinčiam teisės to padaryti (ANK 662 straipsnio 5 dalies 4 punktas), atnaujintos administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimas nutrauktinas (ANK 662 straipsnio 11 dalis).

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija nutraukė atnaujintos administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 12 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-147-507/2026

II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas

BK 64 straipsnio taikymas

Dėl bausmių bendrinimo

Šioje baudžiamojoje byloje teismai priėmė skirtingus sprendimus dėl bausmių bendrinimo. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nėra pagrindo šiame baudžiamajame procese priimtu nuosprendžiu skiriamos bausmės bendrinti su ankstesniame baudžiamajame procese priimtu nuosprendžiu nuteistajam paskirta laisvės atėmimo bausme. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė priešingai ir, vadovaudamasis BK 64 straipsniu, pirmiau nurodytais nuosprendžiais paskirtas bausmes subendrino. Nuteistojo gynėjas kasaciniu skundu prašė panaikinti apeliacinės instancijos teismo nuosprendį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį.

Kasacinis teismas išaiškino, kad BK 64 straipsnio prasme asmuo laikomas neatlikusiu paskirtos bausmės ir tuo atveju, kai nauja nusikalstama veika yra padaroma po nuosprendžio už ankstesnes veikas paskelbimo, bet iki jo įsiteisėjimo. Tokiais atvejais bausmės bendrinamos BK 64 straipsnio tvarka. Pirmosios instancijos teismo nuosprendis, nors dar nėra įsiteisėjęs ir nėra vykdomas, yra labai svarbus procesinis dokumentas, kuriuo kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar nekaltu ir, jeigu kaltinamasis pripažįstamas kaltu, jam skiriama bausmė arba jis atleidžiamas nuo bausmės (BPK 29 straipsnis). Iš jo asmuo sužino, kad jo veiksmai yra įvertinti kaip nusikalstami ir jam paskiriama bausmė, todėl naujo nusikaltimo padarymas po pirmosios instancijos teismo nuosprendžio paskelbimo rodo didesnį jo pavojingumą visuomenei ir jo polinkį nesilaikyti įstatymų. Nuosprendžio įsiteisėjimas yra siejamas su jo pateikimu vykdyti ir vykdymu (BPK 335 straipsnis), bet nėra siejamas su bausmių bendrinimu.

Šioje byloje nuteistasis pripažintas kaltu ir nuteistas už nusikaltimus, padarytus tuo metu, kai ankstesniame baudžiamajame procese buvo priimtas nuosprendis, tačiau dėl kitos nuteistosios apeliacinio skundo jis dar nebuvo įsiteisėjęs. Teisėjų kolegijos vertinimu, šių aplinkybių kontekste matyti, kad dėl nuteistojo veikos įvertinimo kaip nusikalstamos abejonių nekilo ir pačiam nuteistajam. Taigi kasacinis teismas padarė išvadą, kad nuteistojo vos po trijų mėnesių nuo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo naujai padarytos nusikalstamos veikos, nors nuosprendis dar neįsiteisėjo, sukelia teisines pasekmes, dėl to neatlikta pagal ankstesnįjį teismo nuosprendį paskirta bausmė turi būti subendrinama su nauju nuosprendžiu paskirta bausme pagal BK 64 straipsnio nuostatas.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija nuteistojo gynėjo kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 7 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-148-891/2026

BK 66 straipsnio taikymas

Dėl intensyvios priežiūros įskaitymo į bausmės laiką

Šioje baudžiamojoje byloje nuteistieji kasaciniais skundais prašė į galutines subendrintas laisvės atėmimo bausmes įskaityti intensyvios priežiūros taikymo laiką, vadovaujantis BK 65 ir 66 straipsniuose nustatytomis taisyklėmis.

Teisėjų kolegija nurodė, kad BK 66 straipsnyje nustatytas suėmimo ir laikinojo sulaikymo laiko įskaitymas į paskirtą bausmę. Intensyvios priežiūros taikymo laiko įskaitymas šiame straipsnyje nenumatytas. BK 65 straipsnyje įtvirtintos bausmių sudėjimo ir keitimo taisyklės taip pat nesuteikia savarankiško pagrindo kardomąją priemonę prilyginti atliktai laisvės apribojimo bausmei. Vien tai, kad tiek vykdant laisvės apribojimo bausmę, tiek taikant intensyvią priežiūrą naudojamos elektroninės stebėjimo priemonės, nesuteikia pagrindo intensyvios priežiūros taikymo laiką laikyti atliktos laisvės apribojimo bausmės laiku ir įskaityti į paskirtą bausmę, – į bausmės laiką gali būti įskaitytos tik tokios kardomosios ir kitos procesinės prievartos priemonės, kurių įskaitymas tiesiogiai numatytas įstatyme. Procesinės prievartos priemonės ir paskirtos bausmės sukeliamų padarinių panašumas gali būti reikšmingas nustatant bausmės dydį, tačiau savaime nesudaro pagrindo šios priemonės taikymo laiką įskaityti į bausmę. Kartu kasacinis teismas pažymėjo, kad vien intensyvios priežiūros ir laisvės apribojimo bausmės suvaržymų panašumas nesuteikia teismui pagrindo nustatyti naujos įskaitymo taisyklės ir pagal ją intensyvios priežiūros taikymo laiką įskaityti į paskirtą bausmę.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija nuteistųjų kasacinius skundus atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 20 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-672-507/2026

BK 182 straipsnio 1 dalies, 300 straipsnio 1 dalies, 228 straipsnio 2 dalies taikymas

Dėl savivaldybės tarybos narės teiktų dvidešimt devynių suklastotų degalų išlaidų ataskaitų

Apžvelgiamoje baudžiamojoje byloje nuteistosios gynėjas kasaciniu skundu nesutiko su savo ginamosios nuteisimu pagal BK 182 straipsnio 1 dalį, 300 straipsnio 1 dalį, 228 straipsnio 2 dalį už sukčiavimą, dokumentų klastojimą bei panaudojimą ir piktnaudžiavimą. Anot nuteistosios gynėjo, jo ginamoji viso proceso metu pripažino teikusi kitų asmenų čekius už pirktus degalus, tačiau nemaniusi, kad ji daro pažeidimą, nes tiesiog buvo pametusi savo degalų pirkimo čekius, todėl paprašiusi kitų asmenų pateikti savus, kad jai būtų kompensuotos degalų išlaidos, kurias ji patyrė kaip savivaldybės tarybos narė; be to, ji nežinojusi, kad buhalterijai reikia pateikti būtent savo kvitus.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad nuteistosios nusikalstamų veikų darymo metu galiojo savivaldybės administracijos tarybos nario veiklos apmokėjimą reglamentavę teisės aktai, kuriuose buvo aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyta tarybos nario patirtų išlaidų kompensavimo tvarka, – siekdamas gauti kompensaciją už degalus, tarybos narys turi pateikti dokumentus

būtent dėl savo patirtų išlaidų, jeigu tokių turėjo. Išlaidų ataskaitos pateikimas buvo išmokos gavimo sąlyga, dėl to nuteistoji, be kita ko, ir pati būdama buhalterė, negalėjo nesuvokti atsakomybės už pateikiamus duomenis bei galimų padarinių dėl jų klaidingumo. Tokius nusikalstamus veiksmus, apgaule įgydama savivaldybės administracijos turtą, nuteistoji atliko ketverius metus (išlaidų ataskaitos teiktos beveik kiekvieną mėnesį visą tarybos nario kadenciją) ir taip pateikė buhalterijai suklastotas dvidešimt devynias išlaidų ataskaitas. Panaudojant suklastotus dokumentus (pasinaudota tiek artimųjų, tiek pažįstamų, tiek svetimų žmonių kvitais), buvo apsunkintas turto disponavimo proceso nustatymas, padaryta atitinkama žala savivaldybės administracijai. Kasacinis teismas konstatavo, kad toks nuteistosios tyčinis elgesys ir veikimo būdas aiškiai peržengė jos kaip savivaldybės tarybos narės teisėto veikimo ribas, todėl ji pagrįstai pripažinta kalta dėl sukčiavimo (BK 182 straipsnio 1 dalis). Kartu teisėjų kolegija sutiko su apeliacinės instancijos teismu, kad tokių tikrovės neatitinkančių duomenų įrašymas į pirmiau nurodytas ataskaitas iškreipė teiktų dokumentų esmę, jų pagrindu nuteistoji pagrindė gautas lėšas, kurios negalėjo būti skiriamos jai, kaip tarybos narei. Dėl to tokių duomenų įrašymas į oficialius buhalterinės apskaitos dokumentus – dvidešimt devynias išlaidų ataskaitas – ir tokių apskaitos dokumentų pateikimas savivaldybės administracijos buhalterijai laikytini tokių dokumentų klastojimu ir suklastotų dokumentų panaudojimu (BK 300 straipsnio 1 dalis).

Kasacinis teismas, sutikdamas su nuteistosios pripažinimu kalta ir nuteisimu už piktnaudžiavimą (BK 228 straipsnio 2 dalis), nurodė, kad žemesnės instancijos teismai skundžiamuose procesiniuose sprendimuose tinkamai nustatė būtinąjį piktnaudžiavimą kvalifikuojantį didelės žalos požymį ir išdėstė jį pagrindžiančius motyvus. Abiejų instancijų teismai atsižvelgė į ilgą ir sistemingą nuteistosios neteisėto veikimo laiką (nuo 2019 m. iki 2023 m.), savivaldybės administracijai padarytos turtinės žalos dydį (beveik 3 000 Eur), taip pat jos einamų pareigų pobūdį, veiklos išskirtinumą, žinomumą visuomenėje ir vaidmenį valstybės politiniame gyvenime. Nuteistoji ne tik nesilaikė jos tarnybinę veiklą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų, bet ir padarė dar du nusikaltimus, t. y. visą savivaldybės tarybos nario kadencijos laikotarpį klastojo tikrus dokumentus ir, juos panaudojusi, apgaule įgijo svetimą – savivaldybės administracijai priklausantį turtą. Įvertindami nurodytas aplinkybes, žemesnės instancijos teismai pagrįstai konstatavo, kad buvo padaryta didelė žala savivaldybės administracijai kaip institucijai, nes buvo pakirstas pasitikėjimas šia institucija, sumenkintas jos autoritetas visuomenėje, o dėl nurodytos žalos valstybinei institucijai didelę neturtinę žalą patyrė ir valstybė.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija nuteistosios gynėjo kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-154-891/2026

BK 228 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl didelės neturtinės žalos

Šioje baudžiamojoje byloje asmeniui buvo pateiktas kaltinimas pagal BK 228 straipsnio 1 dalį už tai, kad jis, būdamas VšĮ Molėtų ligoninės direktorius, piktnaudžiavo tarnyba – siekdamas

pašalinti patikrinimo metu nustatytus ligoninės veiklos trūkumus, naudodamasis tarnybine padėtimi, su bendrininkais klastojo dokumentus, susijusius su darbuotojų fiktyviu įdarbinimu, ir iššvaistė ligoninės turtą. Pirmosios instancijos teismas kaltinamąjį pagal BK 228 straipsnio 1 dalį išteisino, be kita ko, motyvuodamas tuo, kad neįrodyta, kuo konkrečiai pasireiškė padaryta didelė žala ligoninės ar valstybės reputacijai, sveikatos priežiūros sistemos autoritetui ir kitiems neturtiniams interesams. Apeliacinės instancijos teismas iš esmės pritarė išvadai, kad didelės žalos požymis nenustatytas. Prokuroras kasaciniame skunde nesutiko su teismų išvada, kad kaltinamojo veikoje nenustatytas BK 228 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas didelės žalos požymis.

Kasacinis teismas nurodė, kad teismai, spręsdami nuteistojo kaltumo klausimą, tinkamai neįvertino kaltinamajam inkriminuoto piktnaudžiavimo ryšio su kitomis byloje nustatytomis nusikalstamomis veikomis. Šiuo atveju tai ypač reikšminga dėl kaltinamojo eitų pareigų ir jam inkriminuotos veikos pobūdžio. Kaltinamasis buvo viešąsias sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos vadovas, o jam inkriminuotas piktnaudžiavimas buvo siejamas ne su pavieniu formaliu tarnybinių pareigų pažeidimu, bet su tyčinių nusikalstamų veikų padarymu, už šias veikas jis nuteistas pagal BK 300 straipsnio („Dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu“) 1 dalį ir BK 184 straipsnio („Turto iššvaistymas“) 1 dalį. Apeliacinės instancijos teismas, spręsdamas dėl BK 228 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto didelės neturtinės žalos požymio, turėjo tai įvertinti pagal kasacinio teismo praktikoje suformuotų kriterijų visumą, be kita ko, ir šias aplinkybes, tačiau to tinkamai nepadarė.

Atsižvelgdama į nurodytas aplinkybes, teisėjų kolegija panaikino apeliacinės instancijos teismo nuosprendžio dalį dėl kaltinamojo išteisinimo pagal BK 228 straipsnio 1 dalį ir šią bylos dalį perdavė iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 15 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-146-511/2026

BK 281 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl priežastinio ryšio

Apžvelgiamoje baudžiamojoje byloje automobilio vairuotojui buvo pateikti kaltinimai pagal BK 281 straipsnio 1 dalį dėl eismo įvykio – šio įvykio metu susidūrė jo vairuojamas automobilis, kuris iš savo eismo juostos suko į kairę automobilių stovėjimo aikštelės link, ir nukentėjusiojo vairuojamas motociklas, kuris važiavo tiesiai priešingos krypties eismo puse. Žemesnės instancijos teismai, remdamiesi byloje ištirtų įrodymų visuma ir analizuodami eismo įvykio situaciją, padarė išvadą, kad KET pažeidė abu vairuotojai, t. y. kad techniniu požiūriu įvykį lėmė abiejų vairuotojų veiksmai: kaltinamasis, sukdamas į kairėje esantį įvažiavimą, nedavė kelio priešpriešinio eismo juosta priešinga kryptimi judančiam motociklui, o nukentėjusysis, važiuodamas didesniu kaip 99 km/h greičiu, viršijo didžiausią leistiną 50 km/h greitį. Dėl to kaltinamasis pagal BK 281 straipsnio 1 dalį buvo išteisintas. Prokuroras kasaciniame skunde nurodė, kad žemesnės instancijos teismai, vertindami, kurio iš eismo įvykio dalyvių veiksmai buvo būtina eismo įvykio kilimo sąlyga ir kilusių padarinių esminė priežastis, netinkamai pritaikė baudžiamąjį įstatymą ir padarė nepagrįstą išvadą, kad kaltinamasis nepadarė jam inkriminuotos nusikalstamos veikos, nustatytos BK 281 straipsnio 1 dalyje.

Kasacinis teismas nurodė, kad dėl pirmiau nurodyto faktinio abiejų eismo dalyvių dalyvavimo, sudarant priežastinio ryšio grandinę, nustatymo byloje ginčo nekilo. Šioje byloje taikant baudžiamąjį įstatymą kilo būtinumas teisingai nustatyti teisinį priežastinį ryšį, kad būtų įvertinta, ar automobilio vairuotojo, ar motociklo vairuotojo KET pažeidimai sukūrė pavojingą situaciją, kuri buvo aktyvi ir nesibaigė iki pat pavojingų padarinių atsiradimo momento. Teisėjų kolegija pritarė teismų pozicijai, kad, nukentėjusiojo vairuojamam motociklui važiuojant leistinu greičiu (ne daugiau kaip 50 km/val.), susidariusioje situacijoje transporto priemonių susidūrimas apskritai nebūtų įvykęs, nes tokiu greičiu važiuojančiam motociklui privažiavus vietą, kurioje įvyko eismo įvykis, kaltinamojo vairuojamo automobilio jau nebebūtų, nes šis jau būtų pabaigęs posūkio manevrą ir atlaisvinęs motociklo judėjimo krypties važiuojamąją dalį. Važiuodamas neviršydamas leistino 50 km/h greičio, motociklo vairuotojas būtų galėjęs visiškai sustabdyti motociklą prieš susidūrimą su automobiliu. Jei motociklo vairuotojas nebūtų pažeidęs KET reikalavimų – viršijęs leistino greičio, nebūtų buvę pagrindo konstatuoti, kad ir kaltinamasis pažeidė KET reikalavimus. Taigi, žemesnės instancijos teismai pagrįstai konstatavo, kad būtent nukentėjusiojo neteisėti veiksmai (padaryti KET pažeidimai) teisiniu požiūriu buvo būtinoji eismo įvykio kilimo ir kilusių padarinių sąlyga ir esminė šio įvykio priežastis. Kartu kasacinis teismas atkreipė dėmesį į tai, kad, nustatant asmens kaltę, būtina įvertinti ir tai, ar kito eismo dalyvio padarytas KET pažeidimas neapribojo kaltininko galimybės numatyti nusikalstamus padarinius ir jų išvengti. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad, nors motociklo vairuotojas buvo automobilio vairuotojo matymo zonoje ir šis galėjo bei turėjo matyti nukentėjusįjį, kaltinamasis negalėjo numatyti nukentėjusiojo daromų šiurkščių KET reikalavimų pažeidimų (dvigubai viršijamo maksimaliai leistino 50 km/h greičio).

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija prokuroro kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 29 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-657-891/2026

2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis

BPK 145 ir 160[1] straipsnių nuostatų laikymasis

Dėl kratos atlikimo teisėtumo

Apžvelgiamoje baudžiamojoje byloje asmuo pagal BK 260 straipsnio 2 dalį nuteistas, be kita ko, už tai, kad savo gyvenamojoje vietoje laikė didelį kiekį narkotinių medžiagų, turėdamas tikslą jas platinti. Nuteistojo gynėjas kasaciniame skunde ginčijo duomenų, kuriais grįsta ši kaltinimo dalis, leistinumą ir patikimumą. Kasatorius nurodė, kad policijos pareigūnai į nuteistojo gyvenamąją vietą pateko ir kratą atliko dar nepradėję ikiteisminio tyrimo bei nepriėmę nutarimo daryti kratą. Kratos eiga ir rezultatai kratos atlikimo metu nebuvo tinkamai užfiksuoti, o nutarimas daryti kratą ir kratos protokolas surašyti vėliau policijos komisariate.

Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad krata atlikta po faktinio nuteistojo sulaikymo, iki ikiteisminio tyrimo pradžios. Spręsdamas dėl kratos metu gautų duomenų leistinumo,

apeliacinės instancijos teismas atsižvelgė į tai, kad sulaikytas asmuo pats nurodė namuose laikantis narkotines medžiagas ir dalyvavo atliekant kratą. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad krata atlikta neatidėliotinu atveju, jos teisėtumą patvirtino ikiteisminio tyrimo teisėjas, todėl kratos metu gautus duomenis galima pripažinti įrodymais. Prokuroras atsiliepime į kasacinį skundą taip pat rėmėsi 2022 m. gruodžio 15 d. pradėtu ikiteisminiu tyrimu dėl nuteistojo ir galimų jo bendrininkų veikų, nurodytų BK 260 straipsnio 1 dalyje, ir pažymėjo, kad ikiteisminio tyrimo pradėjimas ir jo registravimas yra atskiri procesiniai veiksmai.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad, pagal BPK 145 straipsnio 1 dalį, krata gali būti daroma, kai yra pagrindas manyti, kad tam tikroje vietoje yra nusikalstamai veikai tirti reikšmingų daiktų ar dokumentų arba kad tokių daiktų ar dokumentų turi asmuo. Krata yra asmens teises ribojanti procesinė prievartos priemonė, todėl, pagal BPK 145 straipsnio 3 dalį, ji daroma motyvuota ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Neatidėliotinais atvejais krata gali būti daroma ir prokuroro arba ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu. Tokiu atveju per tris dienas nuo nutarimo priėmimo turi būti gauta ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis, patvirtinanti šios priemonės taikymo teisėtumą (BPK 160^1 straipsnio 1 dalis). Remdamasi ankstesne kasacine praktika, teisėjų kolegija nurodė, kad krata, taip pat ir neatidėliotinu atveju, gali būti atliekama tik pradėjus ikiteisminį tyrimą.

Teisėjų kolegija nurodė, kad Policijos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta bendroji pareigūno pareiga imtis neatidėliotinų priemonių įgyvendinama konkrečiai priemonei taikyti nustatytais pagrindais ir tvarka. Baudžiamasis procesas vyksta pagal BPK (BPK 4 straipsnio 1 dalis), todėl, esant pagrindui manyti, kad galėjo būti padaryta nusikalstama veika, bylai reikšminga informacija fiksuojama atliekant BPK nustatytus veiksmus. Tokiais veiksmais įgyvendinama ir BPK 2 straipsnyje įtvirtinta pareiga per įmanomai trumpiausią laiką atlikti tyrimą ir atskleisti nusikalstamą veiką. Taigi policijos pareigūnai, tikrindami kriminalinės žvalgybos informaciją ir nusprendę atlikti kratą nuteistojo gyvenamojoje vietoje, privalėjo laikytis BPK nustatytos tvarkos.

Kasacinis teismas atkreipė dėmesį į tai, kad BPK 168 straipsnio 1 dalyje nurodyti su procesine prievarta nesusiję veiksmai iki tyrimo pradžios gali būti atliekami gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo duomenims patikslinti, kai sprendžiama, ar pradėti tyrimą BPK 166 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu. Apžvelgiamoje byloje ikiteisminis tyrimas pradėtas pačiam pareigūnui nustačius nusikalstamos veikos požymius (BPK 166 straipsnio 1 dalies 2 punktas). Tokiu atveju sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą įforminamas tarnybiniu pranešimu, kuriame nurodomos nusikalstamos veikos faktinės aplinkybės ir sprendimas pradėti tyrimą. Iš tarnybinio pranešimo turinio matyti, kad apžvelgiamoje byloje ikiteisminis tyrimas pradėtas jau po to, kai nuteistojo gyvenamojoje vietoje narkotinės medžiagos buvo rastos ir paimtos.

Byloje nustatyta, kad policijos pareigūnai, gavę kriminalinės žvalgybos informacijos apie neteisėtą disponavimą narkotinėmis medžiagomis, nuteistąjį sulaikė 2023 m. balandžio 7 d. 16.45 val. Sulaikytam asmeniui nurodžius, kad narkotines medžiagas jis laiko namuose, pareigūnai tą pačią dieną 17.05 val. pradėjo kratą jo gyvenamojoje vietoje. Teisėjų kolegijos vertinimu, pareigūnų turėti duomenys sudarė faktinį pagrindą atlikti neatidėliotiną kratą. Kratos atlikimo metu ikiteisminis tyrimas dar nebuvo pradėtas, nutarimas daryti kratą nebuvo priimtas, o kratos protokolas nebuvo pildomas. Nutarimą ir protokolą pareigūnai surašė jau atlikę kratą. Kratos teisėtumą ikiteisminio tyrimo teisėjas patvirtino 2023 m. balandžio 11 d.

nutartimi. Klaipėdos apygardos teismas, išnagrinėjęs gynėjo skundą dėl šios nutarties, 2023 m. gegužės 8 d. nutartimi skundą atmetė. Aukštesnysis teismas konstatavo, kad kratos metu paimti daiktai nebuvo pasverti, ir šį BPK 149 straipsnio 7 dalies pažeidimą įvertino kaip neesminį.

Spręsdama dėl kratos metu gautų duomenų pripažinimo įrodymais, teisėjų kolegija vertino faktines kratos atlikimo ir jos eigos fiksavimo aplinkybes. Kolegija pažymėjo, kad Konstitucijos 22, 24 straipsniuose ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnyje saugomos teisės į privataus gyvenimo gerbimą ir būsto neliečiamybę baudžiamajame procese gali būti ribojamos BPK nustatytais atvejais ir tvarka (BPK 44 straipsnio 9 dalis). Pagal BPK 20 straipsnio 4 dalį, įrodymais gali būti tik teisėtais būdais gauti duomenys, kuriuos galima patikrinti BPK nustatytais proceso veiksmais. Duomenys, gauti suvaržius įstatymų garantuotas žmogaus teises ir nesilaikius įstatymuose nustatytos tvarkos, laikomi gautais neteisėtu būdu.

Teisėjų kolegija, pagrįsdama savo sprendimą, be kita ko, rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus plenarinės sesijos nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-42-489/2026 pateiktu išaiškinimu, kad ikiteisminio tyrimo veiksmų protokoluose turi būti aiškiai užfiksuota veiksmų eiga ir rezultatai, nurodytos panaudotos techninės priemonės ir išsaugoti protokolų priedai (BPK 179 straipsnio 2 ir 5 dalys). Nagrinėjamu atveju krata nebuvo filmuojama ar fotografuojama, kitokios techninės fiksavimo priemonės nenaudotos, o paimtos narkotinės medžiagos nepasvertos. Apeliacinės instancijos teisme apklausti pareigūnai nurodė rezultatus fiksavę juodraštyje ir negalėjo paaiškinti, kada krata faktiškai atlikta ir kas konkrečiai jos metu rasta. Įrašai apie rastų medžiagų spalvą, drėgnumą, pavidalą ir pakuotės numerį protokole padaryti jau policijos komisariate. Taip užfiksavus kratą ir narkotinių medžiagų paėmimą, teismui ir proceso šalims, įskaitant gynybą, nebuvo sudaryta galimybė įsitikinti, kada, kaip, iš kurios vietos, kokie ir kokio svorio daiktai paimti. Kadangi kratos protokolo teisingumo nebuvo galima patikrinti ir kitais BPK nustatytais veiksmais, teisėjų kolegija jį pripažino nepatikimu.

Taigi kasacinis teismas konstatavo, kad pagrindiniai duomenys, kuriais grįstas kaltinimas nuteistajam namuose laikius didelį kiekį narkotinių medžiagų, turint tikslą jas platinti, surinkti pažeidžiant procesinių prievartos priemonių taikymo taisykles ir nuteistojo teisę į būsto neliečiamybę bei privataus gyvenimo gerbimą. Tokiomis aplinkybėmis kratos metu gauti duomenys neatitinka BPK 20 straipsnio 4 dalies reikalavimų, todėl laikytini neleistinais ir nepripažintini įrodymais.

Atsižvelgdama į nurodytus argumentus, teisėjų kolegija pripažino, kad apeliacinės instancijos teismas, tinkamai neišnagrinėjęs su narkotinių medžiagų paėmimu susijusių aplinkybių, padarė esminius BPK 20 straipsnio 5 dalies ir 331 straipsnio 2 dalies pažeidimus, sukliudžiusius išsamiai išnagrinėti bylą ir priimti teisingą nuosprendį (BPK 369 straipsnio 3 dalis). Dėl to teisėjų kolegija apeliacinės instancijos teismo nuosprendį panaikino ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 13 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-129-813/2026

III. CIVILINĖS BYLOS

Asmenys

Dėl akcininko teisės gauti informaciją ir šios teisės ribojimo

Ieškovas (atsakovės akcininkas) prašė įpareigoti atsakovę pateikti informaciją ir dokumentus, susijusius su jos sudarytais sandoriais bei jų vykdymu.

Teismai ieškinį atmetė, nustatę galimą neigiamą tokios informacijos atskleidimo poveikį atsakovei. Teismai nusprendė, kad šios bylos aplinkybėmis prašomos informacijos teikimas ribotinas dėl jos konfidencialumo, ieškovo ryšių su konkuruojančiu ūkio subjektu ir galimo atsakovės teisėtų interesų pažeidimo, be to, dalis informacijos neegzistuoja arba yra neaktuali.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju ieškovo, kaip atsakovės akcininko, teisė gauti informaciją apie atsakovės veiklą savaime nebuvo paneigta – ginčas kilo dėl šios teisės įgyvendinimo apimties ir jos ribojimo pagrįstumo. Ieškiniu buvo prašoma detalių duomenų apie atsakovės sutartinius santykius, finansines operacijas, veiklos planavimą ir priimtų verslo sprendimų pagrindimą. Ši informacija nepatenka į Akcinių bendrovių įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje konkrečiai įvardytos bendro pobūdžio informacijos sąrašą. Byloje nenustatyta, kad dėl tokių duomenų prieinamumo akcininkams buvo nuspręsta tvirtinant atsakovės įstatus, todėl prašoma informacija priskirtina trečiajai kategorijai – kitai atsakovės informacijai ir dokumentams, kurių gavimas siejamas su būtinumu vykdyti kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus ir konfidencialumo užtikrinimu.

Kasacinis teismas konstatavo, kad nagrinėjamu atveju yra pagrindas riboti ieškovo teisę gauti prašomą konfidencialią informaciją apie atsakovę. Kadangi ieškovas ne tik kontroliuoja su atsakove per jos patronuojamąją bendrovę konkuruojantį ūkio subjektą ir yra suinteresuotas jo veiklos rezultatais, bet ir dirba jame konsultantu, yra akivaizdus jo, kaip atsakovės akcininko ir konkuruojančio subjekto interesais veikiančio asmens, interesų konfliktas. Įvertinus šiuos ryšius, prašomos informacijos pobūdį ir galimybę ja remtis konsultuojant konkurentą, vien ieškovo įsipareigojimas neatskleisti informacijos neužtikrintų veiksmingos jos apsaugos nuo panaudojimo konkuruojančio subjekto naudai. Dėl to kasacinis teismas konstatavo, kad prašomos informacijos pateikimas keltų grėsmę atsakovės ir jos patronuojamosios bendrovės teisėtiems komerciniams interesams.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-127-403/2026

Sutarčių teisė

Dėl prekių ženklų bendraturčių teisių įgyvendinimo

Byloje ginčas kilo dėl prekių ženklų „HIPERBOLĖ“ naudojimo koncertuose, skirtuose grupės muzikinės veiklos 50-mečiui paminėti. Šie ženklai priklausė trims bendraturčiams, kurie dėl teisių į ženklus įgyvendinimo buvo sudarę bendros nuosavybės teisės į prekių ženklus sutartį. Kaip teigė ieškovas (vienas bendraturtis), jis nedavė sutikimo naudoti ženklus, todėl iš atsakovų (kitų dviejų bendraturčių) reikalavo sutartinių baudų, o iš koncertų organizatorės – nuostolių atlyginimo. Atsakovai priešieškiniu prašė priteisti iš ieškovo baudą už trukdymą įgyvendinti jų teises pagal sutartį.

Pirmosios instancijos teismas nusprendė ieškovo reikalavimus dėl ieškinio pagrindo ir atsakovų priešieškinį atmesti, bylą sustabdyti iki teismo sprendimo dėl ieškinio pagrindo įsiteisėjimo. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nėra pagrindo konstatuoti buvus šalių sudarytos sutarties pažeidimą ir taikyti sutartyje nustatytą baudą atsakovams. Apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl ieškinio pagrindo paliko nepakeistą, nusprendęs, kad sutarties nuostatos nepatvirtino ir neįtvirtino išskirtinai vienbalsio sprendimų priėmimo.

Kasacinio teismo vertinimu, susiklosčius teisiniams santykiams, kai, pirma, įregistruoti prekių ženklai bendrai priklauso keliems Prekių ženklų registre nurodytiems asmenims, antra, nėra sudarytos bendraturčių sutarties dėl teisių į prekių ženklus įgyvendinimo arba ši sutartis tokių klausimų nereglamentuoja, yra reikšmingas CK 4.75 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas bendrosios nuosavybės klausimams skirtas reguliavimas, taikytinas atsižvelgiant į prekių ženklų teisinės apsaugos ypatumus.

Teismai nustatė, kad ieškovas ir atsakovai savo, kaip prekių ženklų bendraturčių, tarpusavio santykių klausimams spręsti yra sudarę bendros nuosavybės teisės į prekių ženklus sutartį, kurioje susitarė, kad visi sprendimai dėl ginčo prekių ženklų bus sprendžiami tik visų šalių bendru sutarimu, išskyrus jeigu raštu susitarta kitaip. Byloje nenustatyta, kad šalys būtų sudariusios raštišką susitarimą dėl nukrypimo nuo sutartyje nustatytos bendros naudojimosi prekių ženklais tvarkos.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad ginčo šalys klausimus dėl jiems, kaip bendraturčiams, priklausančių teisių į prekių ženklus įgyvendinimo aptarė sutartyje, todėl pirmiausia turėjo būti sprendžiamas klausimas dėl šios sutarties sąlygų aiškinimo. Teismai turėjo išaiškinti sutarties sąlygos „šalys susitaria, kad visi sprendimai dėl prekių ženklo ir šalims priklausančių jų dalių valdymo, naudojimo ir disponavimo <...> bus sprendžiami tik visų bendraturčių sutarimu“ (sutarties 2.1 papunktis) turinį, įvertindami tiek kitas sutarties sąlygas, jų tarpusavio ryšį, sutarties esmę ir tikslą bei jos sudarymo aplinkybes, tiek kartu atsižvelgdami į tikruosius šalių ketinimus įtvirtinant būtent nurodytą sutarties sąlygą, šalių tarpusavio santykių praktiką ir šalių elgesį po sutarties sudarymo.

Kasacinis teismas nurodė, kad įvertinus visus įrodymus ir jų visumos pagrindu padarius išvadą, jog vienas iš prekių ženklų bendraturčių elgėsi pasyviai, nebendradarbiavo, pareiškė pretenziją dėl prekių ženklų naudojimo, tokios aplinkybės, jeigu jos būtų nustatytos, turi būti susietos su sutarties 2.1 papunkčio nuostata, atitinkamu jos išaiškinimu pagal kasacinio

teismo suformuluotas sutarčių išaiškinimo taisykles, o padarius išvadą, kad visų šalių bendro sutarimo nebuvo, atitinkamai sprendžiama dėl CK 4.75 straipsnio ir (ar) sutarties 2.5 papunkčio, kuriame įtvirtinta, kad pažeidusi įsipareigojimus šalis atlygins kitoms šalims nuostolius ir sumokės po 10 000 Eur baudą už kiekvieno pažeidimo atvejį, taikymo.

Kasacinis teismas taip pat pažymėjo, kad sutarties 2.1 papunkčio nuostatų išaiškinimas gali turėti įtakos ir sprendžiant klausimą dėl koncertų organizatorės (ne)teisėtų veiksmų ta apimtimi, ar vien tik vieno bendraturčio (ar kelių bendraturčių) patvirtinimas apie turimas intelektinės nuosavybės teises į ginčo prekių ženklus yra pakankamas, norint naudoti bendraturčiams priklausančius prekių ženklus. Šiuo atveju ieškovas turėjo įrodyti, kad koncertų organizatorė pažeidė jo teises į prekių ženklus, o jai teko procesinė našta paneigti šiuos ieškovo teiginius, t. y. įrodyti jos atsikirtimų pagrindą sudarančias aplinkybes.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino apeliacinės instancijos teismo nutartį ir pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl ieškinio pagrindo ir perdavė šią bylos dalį iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 5 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. e3K-3-118-933/2026

Dėl užsakovo teisės sulaikyti mokėjimus

Byloje ieškovė (rangovė) prašė priteisti skolą ir delspinigius už atliktus darbus pagal statybos rangos sutartį, kurią atsakovė (užsakovė ir viso statybų objekto rangovė) nutraukė prieš terminą. Atsakovė gynėsi, be kita ko, remdamasi sutartyje nustatyta savo teise sulaikyti dalį mokėjimų, kol rangovė pateiks garantinį ar laidavimo draudimo raštą arba pasibaigs pirmų trejų metų statinio garantinis terminas.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nustatė, kad ieškovė nepateikė atsakovei garantinio ar laidavimo draudimo rašto, o statinio garantinis terminas nėra prasidėjęs, nes objektas iki šiol nėra pripažintas tinkamu naudoti. Tačiau teismai nusprendė, kad atsakovės sulaikymo teisė pasibaigė, nes atsakovė su savo užsakove susitarė dėl kokybiškai atliktų darbų perdavimo, o pastaroji darbams užbaigti pasamdė kitus rangovus. Teismai atsižvelgė į tai, kad po minėto susitarimo sudarymo atsakovei nebuvo reiškiamos pretenzijos dėl ieškovės atliktų darbų kokybės, be to, ieškovei po sutarties nutraukimo iškelta bankroto byla.

Kasacinis teismas pabrėžė, kad sulaikymo teisė – sutarties pagrindu atsirandantis prievolės įvykdymo užtikrinimo būdas, įgyvendinamas sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis. Sutarties šalys pačios sprendžia, ar įtvirtinti tokią teisę sutartyje ir kokiomis sąlygomis ir tvarka ji bus įgyvendinama. Kai sutarties šalys aiškiai neapibrėžė, kaip (kokiomis sąlygomis) turėtų būti įgyvendinama užsakovės teisė sulaikyti mokėtinas sumas sutartį nutraukus prieš terminą, atsiranda sutarties spraga, kurią teismas, spręsdamas ginčą, turi užpildyti. Teismas sutarties spragą šalina, atsižvelgdamas į dispozityviąsias teisės normas, šalių ketinimus, sutarties tikslą ir esmę, sąžiningumo, protingumo ir teisingumo kriterijus (CK 6.195 straipsnis).

Kasacinis teismas išaiškino, kad, net ir nutraukus rangos sutartį, išlieka rangovo pareiga atsakyti už perduotų darbų trūkumus, o perduotam iki sutarties nutraukimo atliktų darbų rezultatui taip pat taikomi garantiniai terminai. Atsižvelgiant į sutartimi sulygtos sulaikymo

teisės tikslą – užtikrinti užsakovo nuostolių padengimą rangovui nevykdant ar negalint vykdyti garantinių įsipareigojimų, užsakovas neabejotinai turi interesą pasinaudoti sulaikymo teise ne tik tuo atveju, kai sutartis yra užbaigiama ją visiškai įvykdžius, bet ir tuo atveju, kai sutartis pasibaigia ją nutraukus prieš terminą. Šis užsakovo interesas nepasibaigia perdavus net ir kokybiškai atliktus darbus. Užsakovo sulaikymo teisės pagal sutartį įgyvendinimo terminas turėtų būti skaičiuojamas nuo perduotų darbų rezultato garantinio termino pradžios, kuri siejama su darbų rezultato perdavimo momentu.

Kasacinis teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju sulaikymo teisė turėtų būti įgyvendinama ne ilgiau kaip iki perduotų darbų pirmų trejų metų garantinio termino pabaigos. Kadangi sulaikymo teisės įgyvendinimo terminas šios nutarties priėmimo metu jau buvo pasibaigęs, tai kasacinis teismas padarė išvadą, kad keisti byloje priimtų teismų sprendimų sulaikymo teisės įgyvendinimo termino aspektu nėra pagrindo, nes toks pakeitimas nebesukeltų teisinių padarinių.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-1075/2026

Dėl pirkėjo teisių gynybos būdo ir pagrindo mažinti atlygintinos žalos dydį

Byloje šalių ginčas kilo dėl atsakovų (pardavėjų) atsakomybės už parduoto daikto – ne naujos statybos gyvenamojo namo (stogo) – trūkumus, kurie pradėjo aiškėti praėjus kelioms dienoms nuo daikto perdavimo, palijus, ir buvo nustatyti eksperto, profesionalios apžiūros metu. Ieškovai (pirkėjai) patys pašalino namo stogo trūkumus ir pareikštu ieškiniu prašė teismo taikyti CK 6.334 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintą jų pažeistų teisių gynybos būdą – priteisti iš atsakovų patirtų išlaidų atlyginimą.

Teismai nustatė, kad pagal pirkimo sutartį atsakovai pardavė ieškovams šalių susitarimo ir įprastų reikalavimų neatitinkantį 2008 m. statybos gyvenamąjį namą. Namas parduotas su paslėptais esminiais trūkumais – stogo hidroizoliacijos defektais, kurie šalių nebuvo aptarti, kėlė ieškovams didelius nepatogumus dėl į stogo konstrukciją ir namo vidų patenkančio kritulių vandens ir peržengė natūralaus nusidėvėjimo ribas. Šie trūkumai buvo dar iki pirkimo sutarties sudarymo ir turto perdavimo, apie juos, atsižvelgiant į namo eksploatacijos laikotarpį iki pardavimo, atsakovai žinojo, tačiau ieškovų neinformavo (neatskleidė visos jiems žinomos informacijos apie parduodamo namo stogo būklę). Konstatavę, kad atsakovams taikytina civilinė atsakomybė už parduoto daikto neatitiktį kokybės reikalavimams, teismai ieškovų ieškinį tenkino iš dalies. Nustatydami atlygintinos žalos dydį, teismai taikė daikto nusidėvėjimo koeficientą.

Kasacinis teismas nurodė, kad, ieškovams pasirinkus savo teises ginti CK 6.334 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytu būdu ir atsakovams taikant sutartinę civilinę atsakomybę, teismų turėjo būti ginamas lūkesčio interesas – siekiama, kad nuo sutarties pažeidimo nukentėjusių ieškovų padėtis būtų atkurta taip, jog būtų kuo artimesnė padėčiai, tarsi pirkimo sutartis būtų buvusi tinkamai įvykdyta ir ieškovai būtų gavę tokį daiktą, kokį pagrįstai tikėjosi gauti – atitinkantį kokybės reikalavimus ir tinkamą naudoti pagal paskirtį, be neaptartų trūkumų ir

papildomų išlaidų jiems pašalinti. Tačiau pirmosios instancijos teismas, pažeisdamas *non-cumul des responsabilités contractuelle et délictuelle* (sutartinės ir deliktinės atsakomybės pagrindų sutapties draudimo) taisyklę, faktiškai sutartiniams santykiams taikė deliktinės atsakomybės taisykles – pritaikydamas nusidėvėjimo koeficientą, iš esmės gynė ne lūkesčio, o tikrumo interesą. Kasacinis teismas pažymėjo, kad nusidėvėjimo koeficiento taikymas būdingas taikant deliktinę atsakomybę, nes tai padeda užtikrinti nukentėjusio asmens grąžinimą į padėtį iki pažeidimo. Tačiau taikant sutartinę atsakomybę siekiama kitokio tikslo – užtikrinti, kad nukentėjusi šalis atsidurtų padėtyje, kuri būtų kiek įmanoma artimesnė padėčiai, tarsi sutartis būtų buvusi tinkamai įvykdyta.

Kasacinis teismas išaiškino, kad paaiškėjus, jog atsakovai neatskleidė visos jiems žinomos informacijos apie stogo būklę ir gyvenamąjį namą pardavė su esminiais trūkumais, o ieškovams pašalinus šiuos trūkumus, t. y. pakeitus namo stogą nauju, ir prašant priteisti atlyginti trūkumų šalinimo išlaidas, vadovaujantis CK 6.334 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatomis, teismai turėjo ne taikyti nusidėvėjimo koeficientą, o spręsti klausimą, kokio dydžio išlaidos reikalingos tam, kad būtų užtikrinta stogo kokybė (funkcionalumas) ir galimybė ieškovams naudoti gyvenamąjį namą pagal paskirtį.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino apeliacinės instancijos teismo nutartį ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-117-469/2026

Transporto teisė

Dėl priverstinio transporto priemonės nuvežimo ir saugojimo išlaidų

Ieškovė (priverstinio nuvežimo ir saugojimo paslaugas suteikusi bendrovė) civilinėje byloje prašė priteisti iš atsakovės (transporto priemonių savininkės) skolą už vilkiko ir puspriekabės priverstinį nuvežimą bei saugojimą.

Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino iš dalies – priteisė iš atsakovės dalį skolos už vilkiko ir puspriekabės priverstinį nuvežimą ir saugojimą. Teismas nustatė, kad policijos nurodymu į saugojimo aikštelę buvo priverstinai nuvežti atsakovei priklausantys vilkikas ir puspriekabė, kuriuos vairavo neblaivus jos darbuotojas. Vairuotojas už tai, kad vairavo neblaivus, baudžiamojoje byloje buvo nuteistas. Atsakovė teigė, kad priverstinio nuvežimo ir saugojimo išlaidos turėjo būti išieškomos iš nuteisto vairuotojo baudžiamajame procese. Teismas, vadovaudamasis Saugaus eismo automobilių keliais įstatymu (toliau – SEAKĮ), nusprendė, kad šias išlaidas solidariai atlygina transporto priemonės savininkas ir valdytojas, todėl ieškovė gali reikalauti jų atlyginimo iš atsakovės. Prašytą priteisti sumą teismas sumažino, pripažindamas, kad vilkikas su puspriekabe sudaro vieną transporto priemonių junginį, o nuvežimo ir saugojimo išlaidų skaičiavimas atskirai už kiekvieną iš jų neatitinka protingumo ir teisingumo kriterijų. Apeliacinės instancijos teismas šį sprendimą paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas išaiškino, kad tais atvejais, kai transporto priemonė, buvusi nusikalstamos veikos padarymo priemone, priverstinai nuvežama pagal SEAKĮ 33 straipsnio 1 dalį ir saugoma ūkio subjekto, kuriam suteikta teisė verstis tokia ūkine komercine veikla, transporto priemonių stovėjimo aikštelėje, priverstinio transporto priemonės nuvežimo ir saugojimo išlaidos, nors savo esme ir atitinka baudžiamojo proceso išlaidų sąvoką (BPK 103 straipsnio 5 punktas), tačiau jas transporto priemonės savininkas ir valdytojas atlygina solidariai taikant SEAKĮ 33 straipsnio 8 dalį. Šios išlaidos atlyginamos arba adekvatus prievolės atlyginti išlaidas įvykdymo užtikrinimas CK nustatytais būdais ir tvarka pateikiamas iki transporto priemonės paėmimo iš transporto priemonių stovėjimo aikštelės; jų nepadengus šia tvarka, dėl jų priteisimo gali būti sprendžiama civilinėje byloje pagal ūkio subjekto, kuris priverstinai nuvežė ir saugojo transporto priemonę, ieškinį.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-128-943/2026

Viešieji pirkimai

Dėl bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme, dalyvaujančio byloje asmens galimybės remtis viešais duomenimis ir sutarties aiškinimo taisyklių

Ieškovės (rangovės) teismo prašė pakeisti rangos sutarties (toliau – Sutartis) kainą, ją padidinant papildoma suma, ir pratęsti darbų baigimo laiką. Ieškovės nurodė, kad pagal Sutartį jos turi atlikti traukos pastočių projektavimo ir statybos rangos darbus, gauti iš operatorės traukos pastočių prijungimo prie jos tinklo sąlygas (toliau – Prijungimo sąlygos) ir jas įvykdyti. Operatorė išdavė pradines Prijungimo sąlygas, rangovės pagal jas atliko projektavimo rangos darbų dalį, tačiau operatorė ir atsakovė (užsakovė) susitarė dėl atsakomybės (nuosavybės) ribų pakeitimo, dėl to operatorė išdavė atnaujintas (pakeistas) Prijungimo sąlygas. Atnaujintomis Prijungimo sąlygomis perkėlus nuosavybės ribas, padidėjo atsakovės daliai tenkantis statytinos infrastruktūros kiekis, todėl rangovėms teks įsigyti ir sumontuoti daugiau įrangos. Dėl to didėja statybos darbų pagal Sutartį kaina ir ilgėja statybos darbų baigimo laikas. Atsakovė nurodė, kad ieškovės pirkimo metu turėjo įvertinti ir įkainoti visą riziką, įskaitant ir nuosavybės ribų pakeitimą, ir apie tai žinojo. Nuosavybės ribų pakeitimą (atnaujintų Prijungimo sąlygų išdavimą) lėmė ne operatorės ir atsakovės susitarimas, o projektavimo metu rangovių pakeisti techniniai sprendiniai.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu dėl ieškinio pagrindo nusprendė, kad ieškovės turi pagrindą reikšti reikalavimą atsakovei dėl Sutarties kainos padidinimo ir baigimo laiko pratęsimo, pakeitus nuosavybės teisės ribas operatorės išduodamose traukos pastočių Prijungimo sąlygose, o bylos dalį dėl ieškinio dydžio sustabdė, iki įsiteisės sprendimas dėl ieškinio pagrindo. Apeliacinės instancijos teismas sprendimu pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl ieškinio pagrindo panaikino ir ieškovių ieškinį atmetė.

Kasacinis teismas konstatavo, kad vien ta aplinkybė, jog apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą rašytinio proceso tvarka, skundžiamame procesiniame sprendime įvertino

pirmosios instancijos teismo posėdžių garso įrašuose užfiksuotus liudytojų parodymus, kuriais pirmosios instancijos teismas nesivadovavo, ir dėl bylos aplinkybių padarė kitokias nei pirmosios instancijos teismas išvadas, savaime nereiškia nei Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalies, nei CPK 321 straipsnio 1 dalies ir 322 straipsnio pažeidimo.

Kasacinis teismas konstatavo, kad, atsakovei apeliaciniame skunde pateikus dokumentų, kurie nebuvo pateikti į bylą ir kuriais nebuvo remiamasi pirmosios instancijos teisme, ištraukas, apeliacinės instancijos teismas, ketindamas remtis šiais dokumentais, turėjo išspręsti šių dokumentų ar jų dalių (išrašų, ištraukų) priėmimo klausimą. Tą apeliacinės instancijos teismas galėjo padaryti, prieš tai nustatydamas terminą trūkumams pašalinti ir įpareigodamas atsakovę pateikti dokumentų ar jų dalių (išrašų, ištraukų) nustatyta tvarka patvirtintas kopijas (skaitmenines kopijas) kaip priedus prie procesinių dokumentų ir suformuluoti prašymą dėl naujų įrodymų priėmimo, pagrindžiant CPK 314 straipsnyje įtvirtinto naujų įrodymų teikimo apeliacinės instancijos teisme draudimo išimtis. Be to, užtikrindamas šalių rungimosi ir lygiateisiškumo principų įgyvendinimą, apeliacinės instancijos teismas, nusprendęs naujus įrodymus priimti, privalėjo priešingai šaliai (šiuo atveju ieškovėms) suteikti procesinę galimybę pasisakyti dėl naujų įrodymų vertinimo ir įrodomosios reikšmės bylai.

Kasacinis teismas nurodė, kad CPK 179 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta galimybė teismui naudoti duomenis iš Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (toliau – CVP IS) nereiškia, kad visi duomenys, saugomi CVP IS, tampa civilinės bylos medžiagos dalimi, o dalyvaujantis byloje asmuo neprivalo pateikti teismui konkrečių CVP IS saugomų dokumentų, kuriais jis remiasi, siekdamas pagrįsti savo reikalavimus ar atsikirtimus. Šią išvadą, be kita ko, patvirtina ir CPK 423^3 straipsnyje nustatyti reikalavimai ieškiniui, paduodamam viešųjų pirkimų bylose, pagal kuriuos turi būti pateikiami konkretūs pirkimo dokumentai (skelbimas apie pirkimą, pirkimo dokumentuose nurodytos pirkimo sąlygos ir kiti).

Kasacinis teismas, padaręs išvadą, kad aptarti nauji įrodymai (apeliaciniame skunde pateiktos dokumentų ištraukos ir CVP IS duomenys) neturėjo įtakos apeliacinės instancijos teismui nustatant bylai reikšmingas aplinkybes, konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismo padaryti proceso teisės normų pažeidimai nebuvo esminiai ir nelėmė, kad dėl jų galėjo būti neteisingai išspręsta byla.

Dėl ginčo esmės kasacinis teismas pažymėjo, kad prieštaravimas tarp pirkimo dokumentų paaiškinimų negali būti konstatuojamas vien palyginus lingvistines formuluotes, neatsižvelgus į kitas reikšmingas aplinkybes, pavyzdžiui, į tai, kokioms aplinkybėms esant paaiškinimai buvo pateikti, į kokius klausimus buvo atsakoma, kokie pirkimo dokumentai buvo paaiškinti ir kita. Kasacinis teismas konstatavo, kad ieškovės, kaip profesionalios, atidžios projektuotojos ir rangovės, turėjo suprasti, jog atsakovės pirkimo metu pateikta informacija dėl traukos pastočių galimų prijungimo prie operatorės tinklo vietų, schemų, nuosavybės ribų yra preliminari ir gali keistis, nes galutinės Prijungimo sąlygos operatorės bus išduotos bei nuosavybės riba paaiškės tik Sutarties vykdymo metu, atsižvelgus į konkrečius pačių ieškovių parinktus techninius sprendinius. Kasacinis teismas nurodė, kad sutarčių sąžiningo aiškinimo imperatyvą atspindi konkrečios CK nustatytos sutarčių aiškinimo taisyklės. Jeigu laikydamasis šių taisyklių teismas teisingai nustato šalių valios turinį ir pagal jį išsprendžia kilusį ginčą, tai atitinka sąžiningo Sutarties aiškinimo standartą. Kasacinis teismas pažymėjo, kad statybos

rangos sutarties šalys, atsižvelgdamos į sudėtingą bei tęstinį teisinių santykių pobūdį, turi plačią sutarties laisvę susitarti dėl kainos nustatymo principų bei rizikos paskirstymo (CK 6.156, 6.653, 6.687 straipsniai). Taigi, apeliacinės instancijos teismo laikantis sutarčių aiškinimo taisyklių nustatytas Sutarties turinys, pagal kurį ieškovės neturi teisės į kainos padidinimą ir darbų termino pailginimą dėl pasikeitusių nuosavybės ribų, nes jos šią riziką Sutartimi buvo prisiėmusios, negali reikšti nesąžiningo Sutarties aiškinimo ar pažeisti nepagrįsto praturtėjimo draudimo.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-140-790/2026

Dėl kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų lygiavertiškumo

Byloje ieškovė (tiekėja) ginčijo atsakovės (perkančiosios organizacijos) sprendimą atmesti jos pasiūlymą, argumentuotą tuo, kad ieškovės specialistų turimi aukštojo mokslo diplomai nėra lygiaverčiai pirkimo sąlygose nurodytiems sertifikatams. Ieškovės vertinimu, jos specialistų turimi aukštojo mokslo diplomai yra lygiaverčiai dokumentai.

Pirmosios instancijos teismas ieškinį atmetė, o apeliacinės instancijos teismas šį sprendimą paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad įgytas aukštasis universitetinis išsilavinimas taip pat gali patvirtinti tam tikro lygio kvalifikaciją ir (ar) kompetenciją, dėl kurios turinio gali būti sprendžiama įvertinus reikšmingas aplinkybes (studijų programas, dalykus, trukmę). Kasacinis teismas išaiškino, kad lygiaverčiu pirkimo sąlygose nurodytam konkrečiam sertifikatui dokumentu, kuriuo patvirtinama atitinkama konkretaus specialisto kvalifikacija ir (ar) kompetencija, gali būti pripažintas toks dokumentas, kuris objektyviai savo turiniu patvirtina ne mažesnę nei pirkimo sąlygose nustatytą kompetenciją ir (ar) kvalifikaciją, kurią perkančioji organizacija siekia patikrinti, nurodydama konkretų kvalifikacijos reikalavimą.

Kasacinis teismas nurodė, kad, sprendžiant dėl tiekėjo pateikto dokumento lygiavertiškumo pirkimo sąlygose nustatytam kvalifikacijos dokumentui, reikšminga nustatyti ne vien formalią dokumentų rūšį ar pavadinimą, bet ir tai, ar tiekėjo pateiktas dokumentas pagal savo turinį leidžia įsitikinti tiekėjo atitinkama kvalifikacija. Specialistų įgytas aukštasis išsilavinimas, priklausomai nuo jį patvirtinančio dokumento turinio (studijų programų, išklausytų studijų dalykų, trukmės, išlaikytų egzaminų), gali būti vertinamas kaip lygiavertis dokumentas pirkimo sąlygose nustatytiems specifiniams sertifikatams.

Kasacinis teismas pabrėžė, kad tiekėjas, pasirinkęs atitiktį pirkimo sąlygose nustatytam kvalifikacijos reikalavimui įrodyti lygiaverčiu dokumentu, turi pateikti tokius objektyvius duomenis, kurie leistų nustatyti, kad jo pateiktas dokumentas patvirtina reikalaujamą kvalifikaciją. Vien tiekėjo teiginys, kad jo pateiktas dokumentas yra lygiavertis, ir tik tokio dokumento pateikimas paprastai savaime nėra pakankamas, išskyrus atvejus, kai išvada dėl lygiavertiškumo yra akivaizdi vertinant vien paties dokumento turinį. Tiekėjas turėtų pateikti atitinkamus paaiškinimus ir kitus įrodymus, kuriais grindžiamas jo pateikto dokumento, kuriuo

įrodinėjama atitiktis kvalifikacijos reikalavimui, lygiavertiškumas. Tokiais įrodymais gali būti tiek paties tiekėjo atitinkami įrodymai, kuriais jis įrodinėja lygiavertiškumą, tiek ir trečiųjų asmenų ar institucijų atitinkamos išvados, palyginimai. Kiekvienu atveju tai priklauso nuo konkrečių įrodinėjamų aplinkybių, jų specifikos.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino apeliacinės instancijos teismo nutartį ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-125-933/2026

Civilinio proceso teisė

Dėl bylos nutraukimo pagrindų ir galimybės kreditoriui pareikšti reikalavimą atskiroje nei santuokos nutraukimo byloje

Byloje ginčas kilo dėl ieškovo (kreditoriaus) teisės atskiroje ne santuokos nutraukimo byloje reikšti reikalavimą priteisti skolą, atsiradusią dėl vienam iš sutuoktinių suteiktos paskolos.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai bylą nutraukė. Teismai konstatavo, kad ieškovas turėjo teisę bei pareigą ginti savo teises santuokos nutraukimo byloje ir šiuo atveju nėra išimtinių aplinkybių, dėl kurių būtų pateisinama buvusių sutuoktinių prievolių paskirstymo klausimą nagrinėti atskiroje byloje. Be to, apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad ieškovas dar turi galimybę kreiptis į teismą dėl proceso santuokos nutraukimo byloje atnaujinimo.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad CK 3.126 straipsnis skirtas kreditorių teisei į informaciją apie prievolių vykdymą jiems po santuokos nutraukimo užtikrinti, tačiau jame įtvirtintas kreditorių teisių garantijų reguliavimas negali būti aiškinamas kaip nustatantis kreditoriui pareigą visais atvejais pareikšti santuokos nutraukimo byloje savarankiškus reikalavimus, o jų nepareiškus ir teismui nepasisakius dėl sutuoktinių prievolių tokiam kreditoriui vykdymo – užkertantis kelią dėl tokių prievolių spręsti atskiroje byloje. Tai, kad kreditorius nebuvo įtrauktas į santuokos nutraukimo bylą (iš jos pašalintas) ir joje nereiškė savarankiškų reikalavimų, savaime neapriboja kreditoriui teisės į teisminę gynybą. Kokia tvarka kreditorius gali įgyvendinti savo teisę į teisminę gynybą – siekdamas proceso atnaujinimo santuokos nutraukimo byloje, jei egzistuoja įstatyme įtvirtintos sąlygos, ar reikšdamas ieškinį atskiroje byloje, priklauso ir nuo to, ar teismas santuokos nutraukimo byloje nusprendė dėl į bylos nagrinėjimą neįtraukto kreditoriaus teisių ir pareigų.

Kasacinis teismas nurodė, kad teisės kreiptis į teismą teisminės gynybos (CPK 5 straipsnio 1 dalis) ir teisės į pareikšto reikalavimo patenkinimą santykis lemia tai, jog ieškinio priėmimo teismo žinion stadijoje teismo sprendžiami klausimai yra išimtinai procesinio teisinio pobūdžio, todėl teismas tik patikrina, ar ieškovas turi teisę kreiptis į teismą ir ar jis šią teisę įgyvendina laikydamasis proceso įstatymų nustatytos tvarkos. Taip pat kasacinis teismas nurodė, jog teismų argumentai, kad santuokos nutraukimo byloje liko nepadalytos (neišspręstos) sutuoktinių prievolės (turto pasyvas), kad ieškovas veikė pasyviai, nepareikšdamas reikalavimų santuokos nutraukimo byloje, negali būti vertinami kaip

pagrindas riboti ieškovo teisę į teisminę gynybą – reikšti ieškinį dėl prievolių, kurios nesudarė santuokos nutraukimo bylos nagrinėjimo dalyko, vykdymo.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino teismų procesinius sprendimus ir perdavė bylą nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-121-943/2026

Dėl žyminio mokesčio sumokėjimo, atleidimo nuo jo mokėjimo ir išieškojimo į valstybės biudžetą

Ieškovė prašė teismo pakeisti Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos sprendimą ir papildomai priteisti jai iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Valstybinės ligonių kasos (toliau – VLK), turtinės ir neturtinės žalos bei bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

Byloje ieškovė, pareiškusi ieškinį dėl jai, kaip pacientei, padarytos turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo, buvo atleista nuo žyminio mokesčio sumokėjimo CPK įtvirtintu pagrindu. Ieškinį teismai iš dalies patenkino, priteisdami dalį reikalauto žalos atlyginimo, ir sprendė klausimą, kam turi tekti (ar turi tekti) žyminio mokesčio atlyginimo pareiga proporcingai teismo patenkintų ieškinio reikalavimų daliai. Teismai konstatavo, kad VLK nėra atleista nuo žyminio mokesčio sumokėjimo nė vienu iš CPK 83 straipsnio 1 dalyje nustatytų pagrindų. Taigi žyminis mokestis šiuo atveju apskaičiuotinas ir mokėtinas bendra tvarka, taikant CPK 96 straipsnio 1 dalį.

Kasacinis teismas nurodė, kad valstybė, atstovaujama VLK, nepatenka į CPK 83 straipsnio 1 dalyje nurodytų nuo žyminio mokesčio atleistų asmenų ratą, tačiau tai savaime nereiškia, kad, pacientei laimėjus bylą, iš valstybės į valstybės biudžetą turi būti priteisiamas žyminis mokestis, nuo kurio ieškovė buvo atleista (CPK 96 straipsnio 1 dalis). Atleidimas nuo žyminio mokesčio nėra vienintelis atvejis, kai CPK 96 straipsnio 1 dalis netaikoma.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad CPK 96 straipsnio 1 dalis gali būti taikoma tik tada, kai asmuo, iš kurio priteisiama atlyginti išlaidas, ir valstybė, kurios naudai išlaidų atlyginimas priteisiamas, yra skirtingi subjektai, tačiau nagrinėjamu atveju jie sutampa, nes atsakovė, kuriai yra pareikštas materialusis teisinis reikalavimas dėl žalos atlyginimo, yra valstybė, o VLK yra tik jos atstovė. Minėtos išvados nekeičia tai, jog pagal Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymą žala pacientams atlyginama iš VLK administruojamos specialios sąskaitos, į kurią įmokas moka asmens sveikatos priežiūros įstaigos, o žyminis mokestis patenka į valstybės biudžeto pajamas. Tai, iš kokioje sąskaitoje laikomų lėšų galėtų būti sumokėtas žyminis mokestis, nekeičia to, kad ir jo mokėtojas, ir gavėjas vis tiek būtų tas pats asmuo – valstybė. Lemiamas kriterijus šiuo atveju yra ne lėšų šaltinis, o asmuo, iš kurio žyminis mokestis priteisiamas. Kai byloje šalis yra valstybės institucija, veikianti savo vardu kaip savarankiškas teisės subjektas, žyminis mokestis iš jos priteisiamas bendra tvarka, nors jos veikla ir finansuojama valstybės lėšomis. Tačiau kai šalis yra pati valstybė, o institucija byloje veikia tik kaip jos atstovė, žyminis mokestis, nuo kurio priešinga bylos šalis buvo atleista, iš valstybės nepriteisiamas, nes tai reikštų, kad jis priteisiamas iš to paties asmens, kuriam jis turi tekti.

Kasacinis teismas išaiškino, kad bylose, kuriose ieškovas pagal Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymą ieškiniu reikalauja turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo iš atsakovės – valstybės, atstovaujamos VLK, ieškinį visiškai ar iš dalies patenkinus, sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų valstybei atlyginimo CPK 96 straipsnio 1 dalis netaikoma, t. y. iš atsakovės valstybės nepriteisiamas žyminis mokestis, nuo kurio mokėjimo ieškovas buvo atleistas.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino teismų procesinių sprendimų dalis, kuriomis iš atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos VLK, priteistas žyminis mokestis valstybei.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. spalio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-126-1249/2026

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

Teisės tyrimų grupė

Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo procesinių sprendimų santraukos, parengtos informavimo tikslu. Oficialius sprendimų tekstus galite rasti Teisės aktų registre arba Lietuvos teismų informacinės sistemos (LITEKO) viešoje sprendimų paieškoje.

GYNĖJŲ G. 6, 01109 VILNIUS
TEL. +370 5 2 616 466
EL.P. LAT@TEISMAS.LT